

EESTI METS

Nr. 6. Juuni 1922. a.

Näituse number.

Kuulsamatest kuulsam Eestis on

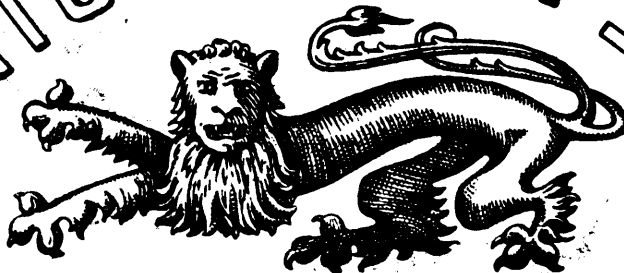
Shokolad

Shokolad

KINNITUS AKTSIA SELTS

EESTI LLOID

Peakontor: Tallinnas, Pikal tänawal 28.

Kõnetraadid: 6-24 ja 17-03.

Wõtab vastu:

tulekinnitusi,

weokinnitusi,

elukinnitusi.

Soodsad tingimised. Kindel wastutus.

Kiire ja korralik kahjude korraldus.

Teateid ännawad Peakontor ja agendid kõigis linnades ja
alewites Eestis.

Kinnitage oma warandust ja elu kunni weel aega!

Näitusele tulles

astuge sisse kõik

Joh. M. Abrelthal'i

raamatu- ja noodiärisse

TALLINNAS, Wana Posti tän. 7.

Raamatud igal terialalt.

Sealsamas Eesti, Wene,

Saksa ja Inglise keele

laenuraamatukogu.

: Osakond näituse peal. :

Hea on, kui hästi läheb!

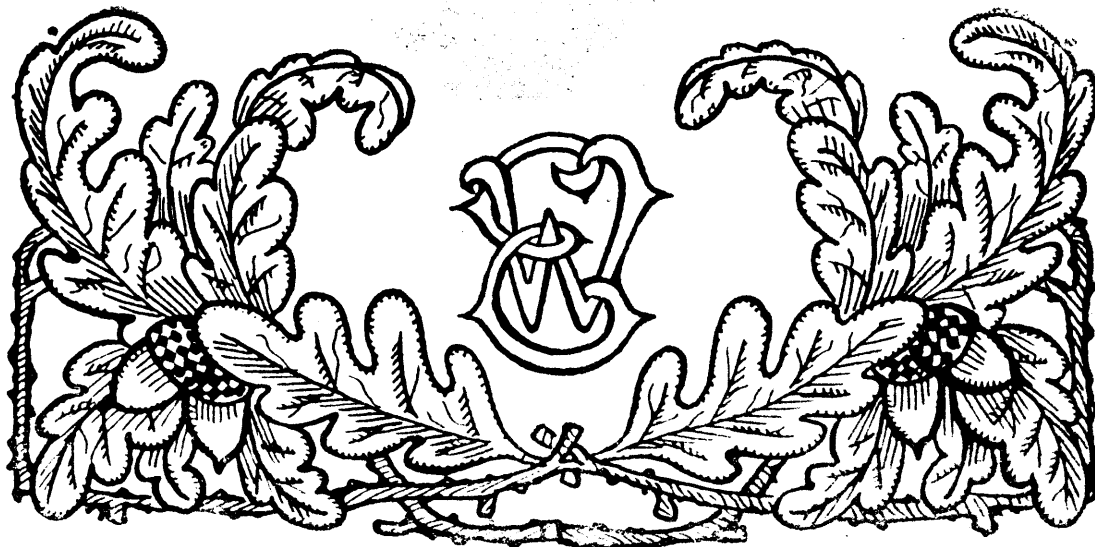
**Aga targasti teeb, kes
oma warandust kinnitab**

„Polaris” es

„Polaris” Eesti Kinnitus-
Aktsia-Selts

Tallinn, Wana Wiru t. 12

Agendid igas linnas

EESTI METS

Metsa- ja jahiasjanduse kuukiri.

Tellimise hind:

1 aasta peale 300 marka, 1/2 aasta peale 150 marka, üksik nummer 25 mrk. Väljamaale aastas 400 mrk. Toimetuse ja talituse: Metsade Peavalitsuse juures, Tallinnas.

Kuulutuste hind:

1 lehek. 1500 marka, 1/2 lehek. 800 marka, 1/4 lehek. 450 mrk. Tekstis ja kaantel 100% kallim. Aadr. liht ja rahasaadetustele: Kuukiri „Eesti Mets“ Tallinnas.

Nr. 6.

Juni 1922.

2. aastakäik.

Metsaasjandus.

Metsaametnikkude maa küsimus.

Viimasel ajal ilmuvad ajalehtedes ikka sage-damini artiklid, kus tahetakse selgeks teha, et metsaametnikkudel maad tarvis ei ole, see nende käest tuleks ära võtta ja neile ainult rahapalka anda jne. Meid kirjatuksid lugedes tuleb metsa-meest otsusele, et nende kirjutajad küllalt asja-tundjad ei ole ja metsaametnikkude elu-oluga liiga pealiskaudselt tuttavad on, ehk seda ainult kirjutuse laua tagant tunnevad või teatud poliiti-lises sihis kirjutavad. Nõrvaltvaatajale paistab ehk ka tõesti, nagu oleks metsaametnikud teistest ametnikkudest eesõigustatud, sest peale nende ja ringkonna walitsejate ei ole kellelgi maad.

Kui ainult ajalehed nii kirjutaks, ei oleks veel wiga, aga Metsade Peawalitsuse 1922 a.

eelarwe koostamise puhul Riigikogu eelarwe kom-misjonis, nagu mull teada, tuli metsaametnikkude maa küsimus kõne alla ja nagu Böllutöminis-teeriumi seletusest näha, on projekt kawatsusel, mille järele metsaülematelt ja abidelt maa ära kawatsetakse võtta, jättes neile heinamaad nii-palju kui ühe hobuse ja lehma pidamiseks tarwis ja aiamaa. Sellest on näha, et ministeeriumis ka osaliselt ajalehede seisukoht on wõetud.

Nagu teada on riigi metsaülemate ja abide maaga warustamine eriseadusega ettenähtud (Лич-ной Уставъ). Riigima oli ka erametsaamanis-tudel sissekaswanud wiis oma metsaametnikkudele rahapalka juure nõndanimetatud „moona“ anda, mis kestmiselt wälja tegi 45 puuda rukkib, 36 puuda odre, 10 puuda nisu, 75 150 puuda kaeru, 50—80 warka kartulid ja 6—10 koormad

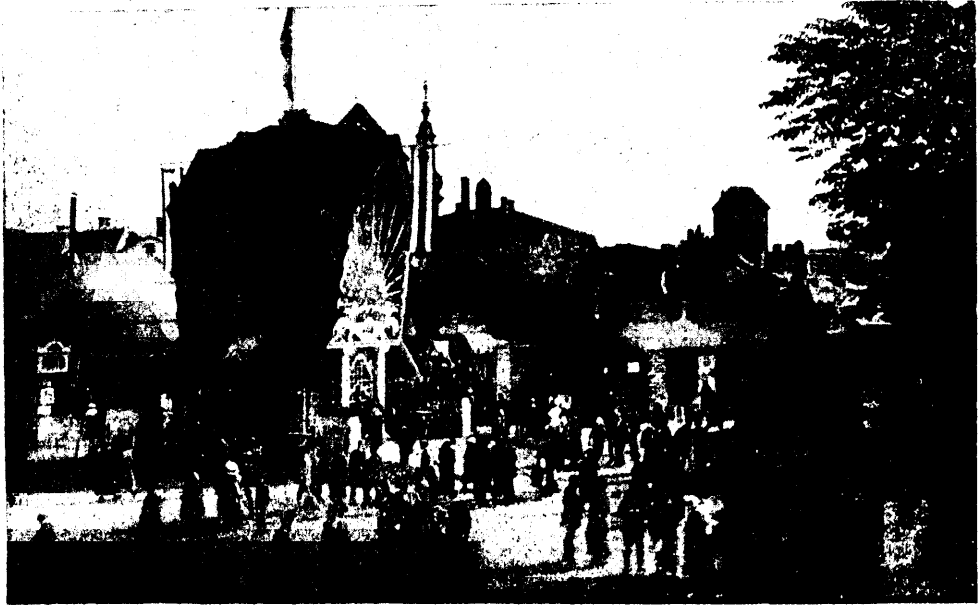
sumerwilja põhju peale vastava heinamaa. Kui nüüd metsaametnikkude maa eriseaduses oli ettenähtud ja ka eraomanikud tegelikult elus oma metsaametnikkudele „moona“ andsid, mis maale vastas, siis peaks küll siin mingisugune mõju põhjus olema, mis selle seaduse elluviimiseks süüdlane oli. Iga seadus ja korraldus on tegeliku elu nähtuste peale rajatud ja enne kui wanat seadust ära muuta, peaks põhjalik järeelkaalumine ettevõetama, misjaguiseid tagajärgi niisugune muutmine enesega kaasa võib tuua.

Metsaametniku teenistus ja elukoht on maal, linnadest, alevitest ja turgudest kaugel. Eluüles-

ootab sellest vastu. Need näitused on tegelikult elust võetud ja ise läbi elatud, ka võib neid iga metsaametnik tõendada.

Niisugune „santimine“ sõna tõeses mõttes, riigiametniku poolt on vilets, aga maa äravõtmisega on ta peale sunnitud. Metsaametnik satub ümbruskonna mõju alla ja kaotab oma autoriteedi, mille all jälle omaforba teenistuse hurid kannatavad. Metsaamet on juba nii kui nii raske amet, igava eluga, ilma waimlike meelelahutusteta ja olude halvenemisel muutub täiesti wäljakkannatamataks.

Teiselt, metsaametnik peab teenistuse kohuste

Tallinna Gesti Põllumeeste Seltsi näituse plats, Tallinnas, Nunne tän. 20.

pidamiseks on tarwis wilja ja kui maad ei ole, kus seda ise kasvatada, siis peab seda ostma. Turgu ei ole, nagu linnas, kus soovi järele ajatohase hinnaga osta võiks ja suuremal osal ilma maata metsaametnikkudel ei ole ka hobust, et 30—45 wersta kaugele linna turule sõita, nii tuleks palgatud hobusega sõita, mis aga ruttu puuda poole kallimaks teeks. Häda korral, pöörab mõne talumehe poole, kes kantseliseisje tuleb puid ostma ja palub wilja müüa, kuid needgi tulewad pika järelemõtlemise järele alati otsusele, et „ei saa ikka müüa.“ Tõepoolest ei müü ta aga sellepärast, et ei tea misjaguist hinda võtta, arvab hinna odawa olevat ja jätab parem müümata, ehk kui müübigi, siis võtab tingimata palju kallimat hinda, kui turul ja arvab, et on metsaametnikule veel suure heoteo teinud ja

täitmise tarwis hobust pidama, antakse ju heinamaa selleks, kuid hobune ei ela mitte ükspäinis soo heinast, vaid tarvitab ka laeru, — peab neid siis omal kulul ostetama, või kannab riit hobuse ülewaltpidamise kulud? Arwan, et see riigile kallimaks läheb, kui liiwane maalapife, millega metsaametnikud harilikult varustatud on. Peale selle on hobuse sõõtjaks, talitajaks ja ettepanejaks sulast tarwis; nii kaua kui maa on, on ka ametnikul sulase pidamine võimaldatud sellel läbi, et ta sulasele osa palka maaga tasub, kui aga maad et ole, siis peaks riit ka sulase ülewaltpidamise kulud kandma.

Nagu sellest näha, peaks metsaametnikkude maaga varustamise põhjusid sügavamalt otsima ja mitte pealiskaudselt selle küsimuse peale waatama, nagu meil harilikult teha armastatakse,

kui mitte halebaid ja soomimatuid tagajärgi ei taheta saada, mis selle ametnõuna tegemise parafiseeriks. Maal elamine toob juba kaasa, et maal elavad ametnikud (peale metsaametnikkude ka ringnõuna walitsejad) maaga warustatud peavad olema. Kui nüüd maa ära wõetakse, siis peaks selle asemel nõnda nimetatud „moona“ antama riigi kullul peetawatest mõisatest.

Ei ole tähtis, kuidas maad anda, kas palgamaa wõi rendi õigustel, waadates selle peale, kuidas see walitsusel läbiwiidawam oleks, kuid maa sootumaks ära wõtta, annaks väga kurbe tagajärgi.

Need oleks ainult mõned põhjused, miks-pärast metsaametnikkudel maa peab olema. Soowan, et ametwennad selles asjas oma arwanist awaldawad. G. Waldmann.

Toimetuse märkus: Toimetusele on palgamaa asjas ka selle kasutamise hälbustete kohta materjaali saadetud, kuid peab enne, et wastuwaialusi ühikute pooll kuukirja meergudele mahutada, äraootama üleriiklise kongressi seisukohta, nende wäidete kohta.

Metsatulekahjud ja linnud.

G. B. — r.

Mets omas täies ulatuses ei seisa koos mitte üksnes puude ühinguft ja taimedest, waid ka loomadest ja lindudest. Iseäranis tähtsad on linnud, kes puude ühinguft selle eest, et wiimane neid kaitseb ja warjab, sellega oma tänu awaldawad, et nad rõõwikuib ja putukaid lugemata hulgal häwitawad.

Wõime ette kujutada, misuguseks muutuks meie mets, kui mõneks aastaks kõik linnud metsast kõrwaldaksime: meie näeksimel warsti lehtede asemel ainult lehtede räbalaid ja wärste puukoore asemel läbipuretud puu tüwepid ja hiljem — üksteise järele kuivawaid puuid. Mets muutuks täiesti putukate ja rõõwitute pesaks.

On nüüd aga tuli metsas lahti pääsenud, siis ei lange tule ohwriks mitte ainult puud ja taimed waid ka sadaned ja tuhanded linnud pesad, millede kohta üksigi protokolli kirjutada ega aru anda ei saa. Siiski, mis tulekahju korral sünnib, on mõõda peafemata, kuid siiski sünnib weel rohkem kahju linnu pesadele raieestikkude puhastamise ja oksade põletamise korral, kui seda hilja kewadel tehakse.

Oletame, et wiite eht kuuesaja tiinu suuruses metsas on kuue tiinu suurune raieestik; materjaal on talwel ära weetud, oksad kas kuhjadesse pandud eht ka laiali jäetud. Metsatöö korraldaja, et raieestikku odawamalt puhastada, algab okste põletamist siis, kui juba lumi ära sulanud ja

okjad kaunis kuivad on, s. o. aprilli wiimastel päewadel, sest esimesel mail lõpeb tähtneq. Selles ajaks on aga juba peaaegu kõikidel lindudel pesad walmis ja, et saadawal on oksad ja risu, ei tee lind siis kunagi pesa lageda metsa alla waid oksa kuhjade ja risu sisse, kus nad nüüd aga halastamatalt tule roaks langewad. Sellega on wäike raieestik terve ümbruse linnud häwitanud.

Et metsakauplejatel ikka ainult omad huwid silmas on, siis peaksid need, kelledest asi ära ripub, seltskondliski huwisid silmas pidades metsamüügi lepingud nii tegema, et okste põletamine mitte sel ajal ei sünniks, kui linnud parajasti pesitawad.

Ärge häwitage metsa!

Hoidke metsa, kui oma kõige kallimat warandust, sest ta on pikaldane kaswama, kuid häwineb kiiresti, kui ta eest hoolt ei kanta. Siiski ei näita see meie nüüdsetel põllupidajatel ja metsaomanikkudel küllalt selge olewat, sest nad häwitawad metsa seal, kus selleks sugugi mõõdasamata tarwidust ei olegi.

Nad lasewad loomi kewadel wabalt metsas ümber hulkuda, kus nende läbi kõik õrnemad lehtpuukaswud ära häwitatakse, millega ka puukasw on rikutud. Niisama hulguwad loomad ka sügisel metsas, kui maa juba sügijestest wihmadest mudaks ja pehmeks on muutunud, sõtkuwad ja paljastawad puujuuri ja juurekessi, mis läbi ka juured rikutud saawad. Seda ei tohiks küll korralik peremees lubada.

Ka kardetakse tööd ja waewa, mis turba, kändude ja hagude muretsemine sünnitab, jätatakse need kõrwale ja tormatakse metsale — oma kallimale warandusele — hoolimata kallale, et teda põletates häwitada.

Miks-pärast ei lõika ja turwast, peremees, ega juuri kändusid, mis sulle ilma iseäralise suurema waewata aastase põletisprodukti annaks ja ka sellega weel kaks head saawutaks: saaksid põletisprodukti ja kändudest wabanewa maariba põllumaaks juurde, mis läbi külwipind laieneks.

Eht kui sul ülaltwõdud saawutusets igasugune võimalus puudub, ära siis ka weel käega löö ja armuta metsale kallale tormata, waid waata enns ringi, kas sul

heinamaa, karjamaa ja põllu ääred mõ-
fastifust ja pödfasteist lagedad on, kui ei,
siis katju need kohe ära laastada, mis
mõimaldab rohukaswu ja hõlbustab selle
kasutamist.

Weel enam kui peremeeste metsad kan-
natamad endiste mõisate metsad selle all,
mis iga päewaga wähenewad ja kaowad.

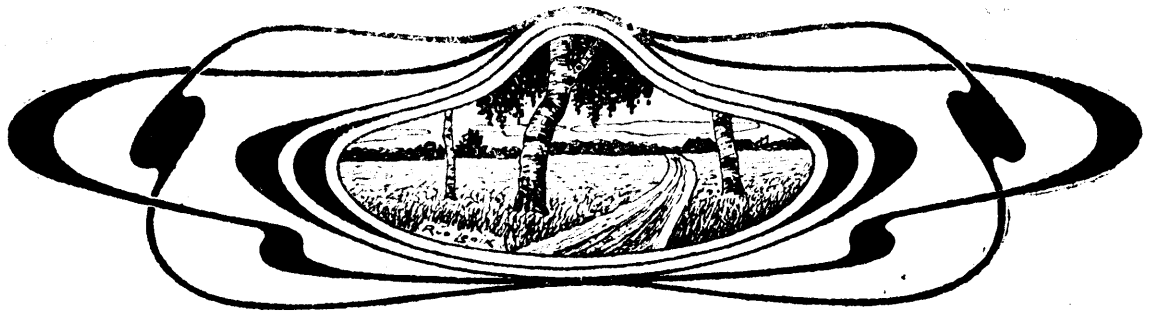
Suuremaks metsa häwinemise põhju-
seks on see, et meie Eesti pind mineraal-
küttest waene on ja kõik wabrikud, töös-
tused ja raudteed peawad kätma ja lii-
tuma ainult puukütte arwel.

Meile, ülalnimetatud tarwetele, tuli
weel ligi üks uus metsasid ähwardaw
hädasoht, mis suurest kaasa aitab selle

häwinemisele, see on rohkearwulised asu-
nikkude ehitused, mis wajawad puud ehitu-
jeks ja asunikud ise, kes janunewad metsa
alt wabanewa maalapikese järele.

Oleks ka tee sellesti osalt mööda pää-
semiseks ja see oleks: ehitage sawiist ehk
kiwideest, sest seda on enamasti igal pool
saadawal; olgugi et ta algajal asunikul
weidi enam maitsma lähets, kui puust
ehitus, kuid selle eest saaks ta ka põlised
ja wastupidawamad hooned ning puhas-
taks ka ühtlasi põllulapikese kiwideest.

Kui põlised peremehed ja algajad asu-
nikud neid wäikesi näpunäiteid silmas
peaks, aitaks see palju meie metsa kokku-
hoiidmiseks kaasa. S. S.-Id.

Metsatööstus.

Turba ülestöötamisest.

A. Puust.

Sois leiduw turwas töötatakse üles, ise-
äraris wäljamaal, mitmel wiisil. Meil
tuntakse kaht turba ülestöötamiswiisi: 1)
käitsi turba lõikus ehk labidaturwas, 2)
masinatega walmistud ehk pressturwas.
Masinaid on mitmeid liiki, hobusejõulisi ja
jõumasinatega kätma pandawad. Katsun
sita lühidalt ühest kui teisest turwast ja te-
ma wäärtusest kirjutada.

E e l t ö ö d.

1) Soo kuitwaks lastmine pää ja abt-
kraawide läbi. Et aga soos tarwilikku
niiskust alal hoida pääle töö lõppu, siis
wisatakse karjäärini puutuwad kraawi ot-
sad mullaga finni, et wee ärajoofu takis-
tada.

2) Iga aastaseks kasutamiseks määra-
tud turba soo suuruse ala (karjääri) kind-

laks määramine, et ei jääks mõnt riba sood
kasutamata.

3) Peaks ülestöötamiseks määratud
soos puud, kände ehk juuri leiduma, siis
peab neid juba aasta enne töö algust kõr-
waldama.

4) Et wäljalõigatust turwast kohe kuitwa-
tada, tuleb kas soos ehk eemal selleks tar-
wisminewad laudest teed kätutamiseks kor-
da seada.

Turba lõikuse ajast.

Enne, kui külm mõimalused mööndu-
nud pole, ei ole mitte soowitaw turba lõi-
kusega algust teha. Wida kuitwem turwas,
seda suurem tema soojuse jõud. Et wee
rohkus turbas tähtsal määral oleneb klii-
mast on mete oludes 10% wett sisaldawat
turwast väga raske saada. Wara kewade,
mai — juuni, annab niisugust turwast.
Juuli ja augustikuu turwas sisaldab juba
20—25% ja isegi rohkem wett, sellepärast ei
ole soowitaw turwast lõigata, hilja juwel.

Niisugune turvas ei suudaks enne sügise tulekut õhus ära kuivada, ning annaks kiitaks alaväärtuslist kuni 50% wett üsaldawat kütteainet.

Turba tükkide suurusest.

Mida kergem turvas, seda suuremad võivad tükkid olla ja ümberpöörduvad. Vähem mädanenud turva tükkid võivad alati suuremad olla, kui täitsa mädanenud muustal turbal.

Labida ja presturba väärtusest. Labida turba hääd omadused.

1) Walmistamine ei tarwita iseäralikku

3) Terwe fogu turvast ei tule mitte ühetaoline wälja, turba tükkid soos on wäga mitmesugused ning käsilõikuse juures te-gamine wõimata.

4) Malmhoidmiseks tarwitab suuremaid ruume, mis iseäranis tükkas wedurt kiit-mise juures.

5) Oma suure hügrooskoopilise wõlme pärast, kuwab halvasti iseäranis wihmas-tel suwedel.

6) Ladumise ja transporditeerimise juures pudeneb wäga, mistäbi palju kaotii läheb.

Tallinna Eesti Põllumeeste Seltsi näituse plats Tallinnas, Runne tän. 20.

siseseadet, riistu, kallid masinid, ega suurt kapitaali, seega kättesaadaw igale asjast hu-witatud soo omanikule.

2) Labida turba walmistamiseks wõib ära kasutada, iga vähemat kui sood, ka kõi-ne madalamate turba kohtadega.

3) Ühe puuda walmistamine on sage-dasti odawam, kui presturba walmista-mine.

Labida turba pahed.

1) Labida turwas on palju kergem, kui presturwas. Reffmine kub. jülb labida turvast kaalub 150—180 puuda, kuna presturwa kub. 240—260 puuda kaalub.

2) Kuivatamisprotsess on wäga kulukas; ladumine riitadesse, nõuab suurt platfi kuivatamiseks.

7) Annab vähem kuumust, kui prestur-was. Rootsi raudteewalitsuse katsete järgi enne sõda 1 flg. labida turvast annab 2,8 flg. aurust, Wäteris tehtud katsete järele 1 flg. sedasama turvast andis 2,5—3,0 flg. aurust, kuna sellesamas hääduses 1 flg. presturwast 3,35 flg. aurust andis.

Presturba hääd omadused.

1) Presturwast wõib walmistada ka kuwamata soost. Labida turba walmista-mise eeltingimiseks olgu soo kuwaks last-mine.

2) Presturwas on tihedam, sellega soodsam wedamiseks. Presturba tihedus labidaturbaga wõrreldes on kui 1 : 0,55.

3) Kuwab küll aeglasemalt, kuid kuwab paremini läbi, wihmased ja niisked ilmad

ei avalda niivõrd halba mõju, kui labida turba juures.

4) Kuivatamiseks nõuab vähem platsi.

5) Presturwas on alati ühetaoline, elewaatorisse ja masinasse sattub rabast turwas ühe korraga mitmest kihist.

6) Transporteerimise juures pudened presturwas vähem. Vogelit katsete järgi on presturba pudenemine 0,31% labida kirbal 3,5%.

7) Presturwast valmistatakse masinatega, mille järeldusel töö palju intensiivsem, ka ei nõua ta tööliselt seda wilumist ja vskust, mis käsitji lõikus. Barsent ja Walgreni järgi valmistab üks mees 10 tunnilisel tööpäeval:

labidaturwast 80 puuda,
presturwast 180 "

Et meil masinatega presturba valmistamine soovitaval määral edenenud ei ole, tuleb küll masinate kallidusest ja ka sellest, et turba kütte väärtusest ja tähtsusest veel kuni viimase ajani meil vähe lugu peetakse, iseäranis meie linnades. Et üleüldise meil turba kütteks tarvitamine ei ole soovitataval määral edenenud, tuleb küll selgest et turwas puudega ei suuda mõistelda, sest meil on sagedasti tarvitajatele alaväärtuslikult kaupa pakutud, ja ka sellest et meie tarvitaja on nõus ühe ja sellesama soojuse üksuse eest maksma puudest rohkem kui turwast. (Järgneb.)

Jahiasjandus.

Mõtuse mängul.

Tetrao.

8.

„Nga mispärast ei taha ka teie mitte üht mõtust lasta?“ küsisin mina Bartolomeusele, „nagu Simeon räägib, pidada siin wahest kuni 50 mõtust korraga laulma ja sarnase hulga juures et tähendaks paar kütke midagi, mis huupe saab lastud“.

„Ja siin on küll asi teine“, vastas Bartolomeus, „sita tuleb küt harwa ja palju tappa ei ole mõtet, sest tapetud linnud lähewad ruttu käes halvaks.“

Meie kuulajime veel hanesid ja muid weelindusid, kes igat uut juuretulejat parwe ühel häälel teretasid, kuhu sekka kõrgeft kurgede „kru-kriü“ kõlas.

„See on põlise metsa kewadehümnus“, sojistas Bartolomeus, „seda kuuldes lähen mina nagu nooremaks, elu saab

omale väärtuse ja kui see kewade möödas on, ootan teist igatsusega. Kewade on ainus hele täht minu elus!“

Lastukella peale pikku hettes kargasin üles; aeg oli juba ½8 ja meie pidime ruttama, kui õigeft ajaks mänguplatstile tahtsime jõuda.

Ütlestin seda Bartolomeusele.

„Täna on tuuline hommik, nii wara nad laulma ei hakka“, arwas Bartolomeus, „kuid siiski mõime minna.“

Aratasime Simeoni üles, mõtsime piisid selga ja sammusime pimedasse kuuselaande. Umbes pooletunnilise sammumise järele, kus tihti üle risu komistades kufusime, peatas Simeon. Meie ees algas seedrimets ja nagu pärast selgus, oli see umbes 3 tiinu suurune seedrisalk üksiku okaslehega segatult. Simeoni tagasi saates jäime kuulama. Käsi treherti moodi kõrwa ääres hoides ja pead ühele ja tei-

sele poole pöbrates katsufime metfakohina tuntud mõtuse armastuseaaria heli-
sid kinni püüda, kuid kui palju meie ka
oma kaelast ei pöbranud, peale metfa-
kohina ei olnud midagi kuulda.

„Tuultse ilma tõttu nad täna ei laula“,
sostistas Bartolomeus minule kõrva
sisse, „aga wahelt tulewad nad päikese-
tõusu eel, kui tuul waitsemaks jääb, sel-
lepärast mõtstme weel oodata.“

Meie läksime ettevaatlikult seedrtjalka,
iga sammü järele kuulates. Umbes 100
sammu järele istusime ühe htigla okaslehe
alla ja jäime ootama.

Ühe tunni aja pärast hakkas ka siin
paksus laanes walgus mõimust wõtma;
aegapööda läksid puude kontuurid tkka
selgemaks ja pea mõis maa peal juba igat
asja ära näha.

Korraga wiilistas Bartolomeus taja-
kesti läbi hammaste ja sostistas erutatult:
„Tont mõtku, meie oleme siin ju päris
ühe suure mõtsemängu keskkohas. Waa-
dake ometi, iga puu all on kuhjatene
mõtusefönnikut, siin peab neid laulu ajal
mets kuiwalt täis olema.“ Ja tõesti, nii
kaugese kui film ulatas waatama, oli aga
just iga puu all ära seeditud tšilind-
risse pressitud seedriokkaid, mille üks ots
kewadel laulu ajal harilikult walge on.

Et mõtused ikkagi weel ei ilmunud,
siis lasksime metfa elu ja llu eneste peale
mõjuda: Seal lendasid „räätsih, räätsih“
kuuseharakad (Nucifraga, Tannenhöher)
ühelt seedriit teise, latwadest käbi käbi jä-
rele lahti nokkides ja maha kukutades,
wahelt jälle käbi noka wahete mõttes, otse
üles lennates ja siis kõrgelt käbi maha
pillates, nagu teeks see neile suurt rõõ-
mu. Need kuuseharakate karjad teewad
seedrimetsades suurt kahju, häwitades
suure osa poolwalminud seemneid, mis
muidu seedripähklite nime all turule olek-
sid ilmunud; seal ilmub õõtsyawa len-
nuga must rähn ja — „torrrrrr“ — kõlab
kohe puust, weel ja weel ford „torrrrrr“
kõwemalt ja tungiwamalt, sealjuures kuul-
latades ja pead pöbrates, kusjuures tema
kuklatagune lapp tultpunaselt läigib, nüüd
kaugel, kaugel häbelik, pehme „darr“ ja
kui tuul kaob ta armihelide poole.

Kell näitas juba kuwendat hommitu-
tundi; tuul oli märksa waitsemaks jää-
nud. Korraga suur robin meie selja taga

ja enne kui weel selle tähendusest aru
sai, robes meie pea kohal okasleht,
kus all istusime, jälle nuss padin ja nüüd,
— püha Antonius — nüüd pragises kõik
mets meie ümbruses: mõtuseid sadas kui
rahel. Oma kübara ääre alt piiludes nä-
gin pea iga puu otjas musta siluetti;
kõik waitiw mets oli korraga täis elu.
Üks mõtus lendas madalalt minu pea
lähedalt mööda, nii et lennuist tekkiw tuul
minule näkku puitus, ja istus 6—7
sammu kaugusele puu otja, kaunis nõrga
oksa peale, mis tema raskuse all paendus
ja õõtsus. Meie waatlesime hurwitusega
seda uhket lindu tema karminpunaste
kulmudega, kullakarwa rohka kaelaga,
pruunide tiibadega, kirju saba ja kõhu-
alusega. Ilma et oma ümbrust julge-
oleku suhtes suurt uurinud oleks tõmbas
ta saba ratasse ja — „tõkkat-tõkkat-tõkkaat-
tõkkaat bögaat bögaat bögaat Idorrrrrrr
tšhitšhritšhitšhitšhitšhukriu kriiu“ — algas ta
laulu teistega mõidu. Oli väga wana ja
tugew kuff, mida tunda mõis tema suure
saba sulgedest ja laulu lõpul kuulduwast
„kriu“t“, mis wanadel kukkedel ligidalt
kuulates läbilõikawalt kõlab, sest et „r“
kõwasti toonitakse, ka oli selgesti näha,
et oks, kus peal mõtus istus, plaksuta-
mise ajal liikumata oli, kuna luiskamise
(siisistamise) ajal tugewasti wärises ja
saba, mis muul ajal pool lahti oli, laulu
lõpul framplikult tujukawalt laiali aeti.

Kahjuks et saanud meie seda ilusat
pilli kauem waadelda, sest järsku läks
tema peenikeseks ja pikaks kui koonuskae-
laga pudel ja — oligi läinud. Nagu pä-
rast selgus, oli see mõtus, kes meie kohal
okaslehe otjas laulis, Bartolomeusele
ülewalt „terwiseid“ saatnud just püksi
hoidwa parema käe peale, mille üle tema
ehmatanud ja tahtmata liigutuse teinud,
mida mõtus muudugi selle suure läheduse
tõttu pahaks pani ja ära lendas. Selle
peale waitisid korraga ka kõik teised kuked,
kuid mitte kauaks, sest warsti algas laul
uuesti.

Nüüd oli paras aeg ja mina walisin
omale ühe noorepoolse mõtuse ligidalt
puu otjast. Peale pangu kukkus ta kui
nott alla. Paar ligemat kukke, kes minu
lastmise liigutusi nägid, lendasid minema,
kuna teised kõik paigale jäid ja wähe aja
pärast laulu uuesti algasid. Nüüd lastis

ka Bartolomeus ühe noorepoolse kufe ja sellega oli laulul lõpp. Kuuldus veel kaugele. mõni ükssik plaksutamine, kuna meie ümbrusest kõik kadunud olid.

Meie korjasime kumbki oma mõtuse üles ja pöörasime jahipaigale selja. Laagriplatsile jõudes võtsime einet ja korraldasime lihastuitsetamise ahju ehitamist, mida Simeon õhtuks pidi valmis ehitama.

Peale eine võtmist haarasime Bartolomeusega püssid, väikesed kirve ja samujime jõe äärde, et paadiga saare peale sõita, kus hanejahi tarvis onnisid kavatsetime ehitada. See saar oli jõe keskel, umbes 700 sülda pikk ja 20 sülda lai, tema keskjalal kasvasid mõned väikesed paplid ja pajupõõsad, kuna mujal lage vesiliiv oli. Et haned, nagu teada, saarde otsade peale maha lasewad, siis pidime nende maandumise kohtadelt lastekaugusele onnid ehitama. See oli kaunis raske töö, sest kõik tuli pajuwittfadest punuda ja kuiwanud jõe muda ja muu rämpsuga tihendada. Kui onnid valmis, panime hane kujud välja, andes neile niisuguse seisu, nagu otsikid nad tottu.

Kella kolmeks oli meil kõik valmis; et haned alles umbes kella viiete ümber saarele lendasid, siis jäi meil veel paar tundi aega. Otsustasime mõlemad ühte onni jääda, et hanedele võimalust anda saare teise otsa peale maha lasta, kui meie nad siit otsast ära hirmutamc. Et hanesid mitte hoopis ära hirmutada, siis otsustasime paari päewa tagant jahi pidada.

Seadsime endid onnis mõnusaäse setu-
forda, võtsime pisut õhtuoodet ja et aeg mitte igawaks ei läheks, hakkasime jahijuhumisi jutustama. Muu sead jutustas Bartolomeus oma elus ettetulnud kõige tähtsamat hanejahi, kus jahisaak olnud 18 hane ja üks — karu.

Rasen seda teda ennast jutustada:

„Tänawu kewade on sellest just neli aastat tagasi, kui ma ühe tuttawa kiitiga Beresowka lähedal jõe saare peal hanejahil wiibisin. Minul oli kolme tunni jooksul 18 hane lastud. Oli wahcaeg: haned olid kõik paugutamise peale kaugele, teiste saarde peale lendanud. Korjasin jahisaagi kokku ja jäin onni istuma. Seltsimees oli paadiga teise saare peal ja

mina, nagu Robinson, üksti ja ilma paadita tiijha saare peal. Oma ümber waadates nägin korraga teise kalda läheduses jões musta tompu, mida weewool allapoole ei wiinud ja nii nagu ühel kohal näis püsiwat. Kui weedi aja pärast jälle sinna poole waatasin, nägin, et see tomp nagu paisunud oli ja ligemale tulnud. Nüüd terawamalt silmitsedes näen, et miski nagu ujub, kuid mis ehk kes, — aru ei saa. Weel mõni minut terawat silmitsemist ja nüüd näen selgesti, et see on wana mesikäpp!

Minul oli seesama 10-kalibriline haawlipüüs kaasas; ruttu otsisin tagawarakotist neli kuulipadrunit ja laadisin oma püssi nerdega, kuna kaks padrunit oma ette liiwa peale panin, et tarbeforral mitte taskust otsima hakata. Ehk karu küll pealtpolt minu setukohta üle ujus, siiski kandis wool teda niipalju allapoole, et ta umbes minu kohal kaldale pidi jõudma.

Nii se oligi. Puhkides ja ähktides jõudis ta ikka ligemale, juba ulatasid jalad pöhta, juba hakkas tema karmane kogu weest välja kerkima. Siida tussus mul ehamäärastelt, kõrwus kohas ja käed wäriksid, kuid teades, et ainult rahulikust käest minu elu ära ripub, sundisin ennast võimalikult rahulikaks jääma. Praegugi veel seisab filme ees, kuidas ta kaldale tulles oma käppasid üle wee tõstis ja sulpiatades maha pani, nii et wesi kõrgel üles pritsis. Et tema külje minu poole pööras, siis sihtisin just kaela jätku kohta kõrwa taha. Kõlas pauk ja — kui piksest tabatud langes mesikäpp. Noh, kahetimmne sammu pealt ei ole ka 10-kal. laeng weerand naela kaaluwa kuuliga just mitte naljaasi“, lõpetas Bartolomeus.

Wentis weel pool tundi, enne kui esimeene „gagaga“ kuuldus. Nüüd seadsime ruttu valmis, sest juba paistis üle metsalatwade parw hanesid, kes otsejoont meie poole lendasid. Saare otsa kohal paar tiiru tehes lastsid nad endid kujude ligidale, umbes 40 sammu meie onni eemale, maha ja jäid kaesid püsti ümbrust uurima. Wana isa wahtis ükssilmi meie onni peale, mis tema meelest kahtlane paistis. Muudugi olime meie nii wakka, et silmadki peas ei liikunud. Wit-

maks paistis kõik forras olevat ja tema „gaag“ päästis meid piinlikust seisukorrast, sest nüüd hakkasid ühed sulgi korraldama, teised liiva mööda edasi minema ja meie mõtšime jälle täie kopsudega hingata. Warsti ilmus teine haneparw ja weel kolmas, kes ilma suurema ettevalmistusteta esimeste juurde maha lastšid, nii et warsti meie onnist sammu 40—50 umbes 50 hane koos olid, kõik Anser segetum feltšit.

Meie wiitšime ifka weel lastšimega, sest kahju oli sellest pildist lastšuda. Nüüd olid esimesed haned juba päris kujude juures ja waatašid, pead püsti, oma imelikka suguwendi, siis kui komandu järelle pöörasid endid ümber ja hakkasid tulnud teed kujude juurest eemale minema. Nüüd et wõtnud meie enam wiitšitada, wõtšime püšid ja kui haned lendu tõušid, kõlastid neli pauku. Kolm hane jäid kohe maha, kuna üks weel weidi õhus tuigerdas ja kalda lähedale wette kukkus, kust ma tema ruttu ära tõin, enne kui weewool ära wiitšis.

Omaga rahul olles panime kujud onni, wõtšime jahisaagi selga ja tõttasime laagriplatšile. Juba ootas meid auraw mõtšuse supp, mille kallale suure ifuga asustšime. Bartolomeus šoi täie suuga ja fittis Simeoni kokakunsti ja seda ka mitte asjata, sest supp oli tõesti suurepäraline. Šta suitšetamise ahi oli walmis. Et sulefittumifega mitte asjata aega wiita, wõtšime ülejäänud mõtšusel ja kõigil neljal hanel nahad ettewaatšikult maha (täis-
toppimifeks) ja panime soolamise-profšedurit (suitšetamise eelšöö) toime.

Järgmifel hommikul olime jälle mõtšemängus. Mina liginesin mänguplatšile taqumifest tšilšest, kuna Bartolomeus meie eilafest kohast lähenes. Täna laulšid mõtšufed juba pimedas. Pahemat kätt allpool oli enam tiibade mühinat, kui laulu kuulda, millest järešdada wõis, et seal riukuff teqewufes on. Šillifin sinna poole ja — õigus — šiin oligt üks sultan, kes teistele „tuupi tegi“. Šain temale forra juba lastšime maa peale läheneda, aga kui mõne sammu kõrwale tegin, et teda eesolewa puu ladwa tagant priitšš saada; lendasid noored kuked, keda ta waiitšima oli fundinud minema ja wiitšid wana

išhes, sellega enda rõhuja päästjaks saades.

Weel wiitš hommikut waewafin mina ennast asjata, kuna kuwendal hommikul šiišti tema laul lõpuliikult lauldud oli ehk õigem ütšelda, lõpetas ta oma strateqilife teqewufe iqawestšit ja seda aiunktšelle läbi, et mina emalinnu häält järel tegin, mis teda pimdas wihas päris minu ligidale meelitšas. Üks pauk, mis tširem oli kui tema eštitufest tõbumine, lastšis mind wõitšjaks jääda. Juurdehüppamisega ei olnud temaga midagi peale hakata, sest alati oli tema ümber palju noori kukesid, kes waiitšimega ja äralendamifega teda ifka õigel ajal hoiatasid. Päris wõimlif elufinnitufe feltš!

Mina olin ušhe oma jahisaagi peale, sest see oli ausastšt ära teentšud. Bartolomeus ilmus šel päewal alles lõunapaktu laagriplatšile, seljas luife ja käes kaljukottakšit kandes.

Järgmifel päewal kawatsesime ühe paarikümne weršti pikkufe tuuri läbi metsa teha. Juba enne päewatõušu olime jalul ja suitšetatud hane išhes muu toidufraamiga kotis, sammušime minema. Mis meie šel päewal huwitawat nägime, on šiin wõimata ruumipuudufe pärast kirjeldada. Kõige enne kšitšid meie tähelepanefut karu jälšed, nagu näha oli, tultwärsked: poollõhutud šipeliqapesad, purustatud ärakõdunenud kännud, koha pealt äraweeretatud tuulešt murtud puud, mille alt mešikapp mardikaid oli otšinud. Šoo kohtadel oli tihti pödra jälgi leida, wärskeid ja wanu, kuid kõige huwitawam oli ifka mets iše: lopsakas, tihedatiweline ja kõrge, sealjuures terve, kus wäga harwa pöduraid puid leitšud. Šelle eest oli seal aga ka terve leegion metsa rawitšejaid, ronijaid linde, kes pea iga tšime mööda üles ja alla jookšid, putukaid korjates. Mets, šõna tõšifes mõttes, otše kubišes neist ja nad tundšid endid kodus oewat, selles loodufe poolt neile antud asupaigas. Meie oleme kultuuri metsades putukate wastu wõitšlemifes jõuetumad, kas mitte sellepärast, et meie metsa rawitšejatele, ronijatele lindudele asupaika ei anna sellega, et kõik kuitwad, õõnsad puud järšest ära koristame, kuna, teadupärast, ronijad linnud õõnsapuu pestšitajad on.

Meie ettevõtte, pikemat aega läbi metsa teha, pidime siiski tahtmatalt kätt jätma, sest westsed sood panid pütri ja sundisid meid tagasi pöörama.

Tetjel hommikul olime jälle mõtusemängul, Bartolomeus lastis ühe wana mõtuse ja mina — kanakulli, selle häält tehes ligi meelitasin. Nagu teada, on kanakull kewadel üleüldse väga tugev hääl pääle ligi tulema.

Pääle lõunat olime jälle hanejahil: lastime kolm hane, üks nendest haruldane punasekaela hane (*Branta ruficollis*).

Järgmistel päewadel lastime veel mõned mõtused laulu pealt; laul hakkas juba soiku jääma ja nähtawasti oli sellel warsti lõpp. Täewas läks pilwe, Simeon, kui wana kalamees kunagi, kuulutas pikemat wiimasadu ette ja see pani meid mõtlema, kas weel jääda wõi koju poole reiksima hakata. Otsustasime wiimast. Üleüldse olime 12 päewa jahil ja selle aja jooksul lastnud: 16 hane, 9 mõtust, ühe kotka ja ühe kanakulli, mis kahe mehe peale sugugi palju ei olnud, waid just ümberpöördukt. Västa oleksime wõinud vähemast kolm korda nii palju, kuid liha ei suutnud ära tarwitada, kuna nüüdselt meie suitsetatud liha tagawara rohkem kui nädalaks oleks jatkunud.

Nii siis lõppes meie jaht! — Pead metsa poole pöörates ja oma peakatet fergitades hüüdis Bartolomeus: „Jällegemiseni!“ — — —nägemiseni kostis meile wastukõla.

Jahiloomade häwinemine.

Mööbaldinud talwel leiti Triigi metskonnas, Saarnakõrwe ja Paunküla wahikondades üheskoos metskõrwe jätkist, mis nähtawasti huntidest murtud olid. Talwe jooksul häwitati ära kuus hunti: wiis nendest lasti maha ja kuues haawati, kes ta selle tagajärjel arwatawasti ära lõppes, sest selle enam hundi jälgi leida ei olnud.

Kõrwe elasid selle läinud raske talwe launis rahulohawalt üle. Reile suureks turgenduseks oli see asjaolu, et nende tarwis igas metskonnas aegajalt haabu maharaiuti. Nii pidi minu arwamise järele terve metskonna kohta 60 — 70 kisse olema. Aga, seal tuli see „aga“ ilwepe näol ja murdis kahe böga taks kisse Paunküla wahikonnas ja wiis kisse Saarnakõrwe wahikonnas.

Peale mahatõmmatud kõrwe olid kisse kõik terwed peale ühe. Ilwes piirati Saarnakõrwe metsa wahil poolt lippubega kisse, kuid kütide kohale jõudes leiti, et ilwes wähe aega enne kütide

perale jõudmist lippubest wälja oli putkanud. Kolm päewa piirasid metsawahid ilwest uuesti

ja ühe korda läks korda jahti toime panna aga liiga wäheste piirajate arwu tõttu hiilis ta jälle ringist wälja.

Murtub kütsebest lastsin paar ülesvõtet teha. Eestimise peal on metsavaht Siigberg eestimise leitud kütsega ja teisel vaatavad kütid murtud kütse. Triigi metsaülem R. Lipp.

Kuidas maakonna metsaülem rebast laskis.

Oli pühapäev ja ilus jaht ilm. Küttsid fogs minu juurde kokku tükti neli, nende hulgas ka vanamees hea koeraga, kes rebast iialgi et jäta, tulgu kas wõi ööb läbi ajada.

Rahjuks sel päeval rebast ei leitud, ehk neid küll müüdu alatihhi hulkumas nähti.

Teisel päeval katsuti veel kord õnne ja oligi õnn mehe poolt: nii kui koer lahti lasti, oligi rebane ees. Rebane tuleb mööda kvartali sihti otsekõhe maakonna metsaülemale poole, 40 samm pealt käib püss palge, kõlab pauk ja rebane langeb upekuuti sihi kõrval olewasse kraami, kuid hakkab warsti aeglaselt kraamist välja ronima, wist selleks, et metsa all paremat kõngemise kohta otsida.

Kütt ei ole ka ihuus mees ja annab rebasele veel teise paugu, et ta patune hing rutem maanalasse jõuaks ja reimumaber sirutabki koiwad wälja. Õnnelik kütt astub mutgades rebase juurde ja, et rebases veel natuke elu märgata on, wõtab sabast kinni ja wirutab ta kõwasti wastu külmanud maad, ntt et maa wastu kõwab.

Uga nüüd sünnib midagi, mida küll keegi, veel vähem kütt, ette ei oleks wõinud aimata: rebane kargab jalule ja — plagama!... Püss käib küll külli wälgu kiirusega palge, kuid rebase õnneks olid haawli rauad tühjad. Kõlas küll kuult pauk, — keda see pauk tabas, jumal teab — rebast küll mitte!...

Koer oli peale wõimast pauku kõhe kütt juures ja saadeti rebasele wärsked jälgi mööda järele. Nooremad kütid läksid koerale järele ja said koera õnnelikult 7 wersta lastmise kohalt, R. maakonna püri peal, kätte, aga rebast — ei kufagilt.

Kui seda rebast mõnt teine kütt veel maha lastnud ei ole, siis elab ta praegu alles. Del Namgets.

Mitmesugused teated.

Eesti metsateenijate kutseühisuse põhikirj.

ühisuse eesmärg.

1. Metsateenijate kutseühisuse eesmärg on teenijate majandusliste ja kutjeliste huwide kaitsemine ning waimlise ja ainelise olukorra tõstmine.

Abinõud eesmärgi lätefaamiseks.

2. Selle eesmärgi lätefaamiseks tarwitab kutseühisus kõiki kultuuralisi abinõusid:

a) Paneb kopsust ja ettelugemisi toime metsa teaduse alal,

b) Wõtab oma liikmetele õigusteadlike abinõude misse hõõtood, arwab raamatukogud, kooperatiivid j. n. e.;

c) Wõtab samme ühise liikmete palga olukorra parandamiseks ja palgamaa ja korterite kütumise lahendamiseks kohaliste elutingimiste järele;

d) Walwab selle järele, et kõlwatumad isikud metsa teenistusesse ei pääks ja hoolitseb selle eest,

et ühise liikmeid ilma mõjawa põhjuseta ametist lahti ei lastaks;

e) Annab liikmetele hädatorral ainelist abi ja asutab sel otstarbel kinnituse ja paiuli kaslad;

g) Wõtab nende sihtidele wastawalt töötawate kütseühisuste liikmeks ja ühineb tarbetorral teiste kütseühisustega.

Õigused.

3. Metsateenijate kutseühisusel, kui ta tema liikmetel ojakonnabadel ja rühmadel, on juriidilise isiku õigused, ta wõib liikumata ja liikumata warrandust omandada, müüa, pantida jne.

4. Metsateenijate kutseühisusel on oma pitjar pealkirjaga: „Eesti metsateenijate kutseühisus“. Sellele liitakse juure „Kest juhatus“, „Metsaülemate rühm“, „Metsawahtide rühm“ jne. ehk ojakonnade nimed, kas metsakonnade ehk maakonnade järele, näituseks: „Kilingi metsakond“, „Wihandi ojakond“ jne.

5. Metsateenijate kutseühisus seisab wäljaspool poliitilisi erakondi.

Ühifuse koosseis.

6. Metfateenijate kutseühisuse võimood liikmete astuda kõik, kes metfaasjanduses teenivad.

Ühifuse liikmete õigused ja kohused.

7. Alaealisi, kui nad küll metfaasjanduses ametis on, ei või ühifuse vastutavatele kohtadele valida.

8. Täiesti välja jäetud.

9. Ühifuse liige on kohustatud vastu vaieldemata ühifuse põhjuskirja täitma.

10. Liige, kes mõõdalainud aasta eest la järgmise aasta 1. märtsiks liikmematju aratashunub ei ole, loetakse ühifusest väljaastunuks.

11. Liikmed, kes ühifuse sihtide ja taskude vastu tähtivad, heidetakse ühifusest välja.

12. Ühifusest välja heitmine sünnib juhataje ettepanekul kohalije ojaonna üleüldije koosoleku poolt kahekolmandiku hääle enamusega.

13. Väljaheidetud liige võib kohalije ojaonna peakoosoleku poolt, mitte vähem kui kahe kolmandiku hääleteenamusega uuesti ühifusesse vastu võetud saada.

Ühifuse tegewuse avaldajad.

14. Ühifuse tegewuse avaldajad on:

- Kohalijed ojaonnad, mis loonduvad on metsfondade wiisi eht maalondade järele;
- Refjufhatuf ja selle toimefondad ja
- Üleriikline kongress Eestis.

Märkus: Iga rühm võib ijeseiswalt ka refjufhatufe toimefonna laudu põhjuskirja piirides asju ajada, kui nende erihuwid jeda nõuavad, oma tegewusest refjufhatufe efitimehele teatades.

Ojaonna ülesanded.

16. Ojaonna ülesanded on, peaaajalikult ühifuse eesmärgi poole püüdmine ja eraldi:

- Ojaonna juhataje walimine ja temale juhtnõdride andmine;
- Saadikute walimine kongressile;
- Aruannete ning eelarwete linnitamine ja
- Muude päewatõrrale tulewate küsimuste otjufustamine.

18. Ojaonna peakoosolek on otjufe mõimuline, kui $\frac{1}{3}$ liikmete arwust koos. Kui tarwiline arw liikmeid kokku ei tule, on samade küsimuste otjufustamisest järgmine peakoosolek, mis mitte hiljem kui 14 päewa jooksul kokku kutjutakse, liikmete arwu peale waatamata otjufemõimuline.

Ojaonna juhataje kohused.

18. Ojaonna juhataje kohused on peaaajalikult seltsi eesmärgi poole püüdmine ja eraldi:

- Liikmete tegewuse järele walwamine ja seltsi aruandmine peakoosolekule;

b) lute liikmele vastu võtmine ja peakoosolekule linnitamiseks ettepanemine;

c) Ojaonna asjaajamine ja

d) Ojaonna peakoosolekute otjufte täitmine.

Märkus: Ojaonna juhatajef põdravad kõrgemate ametiwõimude poole ainult refjufhatufe eht jelle toimefondade, j. o. rühma nõufogude laudu.

Refjufhatuf.

19. Refjufhatuf vähemalt 3-liikmeline, ajub alolijelt Eeeti Wabariigi pealinna ja võib ka ajutijelt teistes jelle riigi ojaodes oma tegeuwust jatkata kui olub jeda nõuavad eht kui suurem oja refjufhatufe liikmete elukoja järele see mõimalit ei ole. Refjufhatuf seisab koos: efitimehest, laelahoibjast ja asjaajajast. Tarwidufe korral mõiwad ka refjufhatufe liikmetele abilijed kas walitufufe eht juhataje enese poolt loopteeritud saada. Juhataje liikmete wolitufjed on makswad, tuni nende ajemele saawad uued walituf eht tuni neid pole ametist kõrwalduid § 33 järele.

20. Refjufhatufe ülesanded on:

- Ühifuse juhtimine põhjuskirja järgi ja kongressi otjufte teestamine.
- Ühifuse liikmete majandusliste ja kutseliste huwude kaitsmine walitufuwõimude ees.
- Küsimuste lõpult otjufustamine, mis ojaonnades ära otjufstada ei juudetud ja
- ojaonna otjufte linnitamine, mis ühifuse liikmete omawahelijeli konflikte lästiwad.

Üleriikline kongress.

21. Üleriikline kongress astub korl aastas järjelkorralije koosolekule kokku. Erakorralijed kongressid kutjutakse kokku refjufhatufe aranagemijei või vähemalt kolme ojaonna peakoosoleku ühijel nõudmijel. Kongress seisab koos saadikuteft, jeda ühifufe ojaonnad oma peakoosolekutel iga rühma 16 liikme kohta ühe waliwad. Kui ojaonnas mõne rühma liikmete arw 15-ni ei ulata, saadab jee rühm hoolimata sellest oma saadiku kongressile.

Märkus: Liiga wäljsearwulijed rühmad mõiwad kokku liituda ja mitme peale ühe saadiku saata.

Märkus: Kõik rühmad mõiwad ka ülfikult kongressil ijeseiswaid otjufi teha ja omale refjufhatufe toimefondadena eraldi nõufogud walida, mis niijama vähemalt 3-liikmelijed on (§ 19).

22. Kongressi ülesanded on:

- Refjufhatufe walimine ühe aasta peale ja temale juhtnõdride andmine.
- Ühifufe aruannete ja eelarwe linnitamine.
- Ühifufe põhjuskirja täiendamine ja muutmine ja

b) lõpuliikude otjuste tegemine kõigis küsimustes, mis lehtjuhatuses arastustamist ei leidnud.

23. Kongress on otsusevõimuline, kui vähemalt ½ saadikute arvust koos on ja teeb oma otsused liht häälte enamusega.

Valimise tord.

24. Valimisi toimetavad rühmad — 1) metjaülemad, abid ja teised metjaeriteadlased, 2) asjaajajad, kantseleiametnikud ja muu tehniline personal ja 3) metjavahid ja muud almad metfateenijad — eraldi.

Hääletamine.

25. Hääletamise viisi osakondades määrab ära peatoosolek, kusjuures jalajane hääletamine juba 1 liikme nõudmisel sunduslik on.

26. Liige, kes ise peatoosolekust osavõtta ei saa, võib teist liiget oma eest hääletama volitada kirjalisel volitusel peab arastähendatud olema nimelt misjugu päevakorra punktide kohta tal volitaja eest hääletamise õigus on. Ühel liikmel ei või üle ühe volituse olla.

Märkus: Kõnnimuste hääletamisest, mil lehel ainult puhas metjaeriteadline iseloom on, võivad otsustava hääleõigusega oja ainult I ja II rühm, kuna teistel nõuandev hääli on.

Ühijuse kapitaalid.

27. Ühijuse kapitaalid kogunemad: a) 25-margalist sisseastumise maksust, b) ½% iga liikme kuu palgast, mida kas poole aasta kohta ette maksta võib ehk mis igas kuus palga maksimisel mahaarvatakse ja c) muudest hallilatest, nagu piidubest, korjandustest, annetustest jne.

28. Osakond jätab sisseastumise- ja liikmemaksubest saadud summast 75% oma tarbeks ja 25% saadab lehtjuhatusel kätte. Rühmade estusi — lehtjuhatusel toimkondi — võivad osakonnad veel eraldi toetada, kui seba nende erihuvid nõuavad.

29. Lehtjuhatus võib osakondadest kokkuvõtnud rahast 25% oma arastagemise järele ära tarvitada, ehk toimkondade vahel jagada, kuna 75% tagavarakapitaaliks läheb, mille tarvitamise üle kongress otsuje teeb.

30) Ühijuse varanduse eest lehtjuhatuses ja osakondades vastutavad nende juhatused.

Revisjon.

31. Lehtjuhatusel tegemise rewideerimiseks walitakse 1 aasta peale revisjoni-komisjon kongressil: osakonna juhatusel tegemise rewideerimiseks aga osakonna peatoosolekul.

32. Revisjoni-komisjonides peab olema mitte vähem kui kolm liiget.

33. Revisjoni-komisjonil on oma otsuste põhjal õigus ülikviid juhatusel liikmeid ajutiselt tagandada kuni kongressi ehk peatoosoleku otsustamiseni.

Ühijuse tegemise lõpetamine.

34. Ühijuse tegemise võib lõpetada ⅔ häälte enamusega.

35. Ühijuse tegemise lõpetamise korral otjustab ühijuse varanduse üle kongress ja kui kongressi kokkuvõtnumiseks mingit võimalust ei ole, siis selleks volitatud juhatus.

Asutajad liikmed:

Ehr. Leilo, J. Keier, A. Kompus, J. Luf.

Räesolev põhikirja on Tallinna-Haapsalu Rahukoogus registreeritud 29. sept. 1919 a. nr. 147 all ja muudatused kehtimas 3. märtsil 1922 a. nr. 147 all.

Lühemad teated.

Kas tuleb metfateenijatel palgakõrgendusi.

Juba aasta algul oli riigiteenijate palgakõrgenduse küsimus elavalt päevakorral. Tehti rahaministeeriumile illesandeks palgakõrgenduse võimalusi arastusele võtta, kes ka esialgu palgaolude parandamist perekonna abirahade näol teostada püüdis. Perekonna abirahade suurendamise seaduseelnõu on juba väljatõttamisel.

Mis puutub üleilidisesse palgakõrgendusesse, siis võib seda loota ainult peale üldise walitussastutuste koosseisuseaduse elluviimist, mis arvatavasti enne tulewat aastat ei sünni.

Metfabe Peawalituse stipendium.

Metfabe Peawalituse poolt on Tartu ülikoolil metfakoosakonna üliõpilaste toetamiseks stipendium astutatud, mille saamiseks ülikoolil poolt on kandidaatideks ette pandud üliõpilased P. Reim ja E. Jõgi.

Eesti-Wene metfaleping.

Atigikogule on wabartiigi walituse poolt finnitamiseks ette pandud Eesti ja Wene wabartiigi wahel tehtud metfa ja metfama-terjaalide Weneft Eestisse parwetamise leping.

Metfabe Peawalituse saeweskid.

Metfabe Peawalituses kogutakse teateid riigi saeweskite sisseadete üle. On sawatus vähemaid saeweskeid üle riigi likwideerida ja elanikkude warustamine saetud puumaterjaliga, ühijuste ja erastettewõtjate hooleks jätta.

Linna metsawahtidele lisataju.

Ragu teada, tuleb omawolilisi metsaraiumisi kõige rohkem linna metsades ette. Et pall wäikene, siis tahab linnawalitsus ettepanetuga wolikogule esineda, et metsawahtidele omawolilise metsaraiumise ja karjatamise kinniwõtmise eest saadud trahwirahast 50% lubataks maksja.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti taimestik koolidele. Schmeil-Fitscheni „Flora v. Deutschland“ järele Eesti

taimestiku kohaselt ümber töötanud G. Wilberg, Tartu ülikooli botanika-instituudi assistent. R.-ü. „Loodus“ kirjastus, Tartus 1922 a., 150 lehekülge, hind 220 marka.

Raamatut võib metsameestele kes loodust armastavad, kui head käsiraamatut soowitada. Raamatus leiduvad pea kõik meie kodumaal esinevad tähtsamad puud ja taimed.

Poolametlikud teated.

Metsade Peawalitsuse ringkirjad.

12. mail 1922 a. — nr. 14019/36.

Metsade Peawalitsusel on kawatjus ligemas tulewikus kõiki vähemaid faewestfide ja nende üksikuid osasid üle riigilikwideerida, kas ümberpaigutes suurematesse riigikulul töötama jääwatesse faewestfitesse, ära müües ehk tarwilisel korral ülesandes Maakorralduse Peawalitsusele, kui need ühenduses mõisa majapidamisega ehk jahuwestiga. See wõimaldaks riigile ülestiigsete kulude ärahoidmist ja suuremaid sissetulekuid.

Kus wõimata on metsamaterjaale rohkemal arwul koondada ja laua walmismaterjaale kergemalt wälja wedada, jannastes lohtades kuuluvad kõik metsawalitsusele alluvad faewestfid likwideerimise alla.

Kohalike elanikkude lauamaterjaalidega warustamine peaks siis kas ühissuste wõt eraettewõtjate hooletaks jääma.

Peale selle teatab Peawalitsus, et juhusel, kui faewestfi ehk selle tarwilikumad osad Maakorralduse Peawalitsusele üle antakse, siis tuleb ringkonna walitsejaid paluda, nende wäljarentimisel lepingute sõlmimise juures tingimist sisse wõtta, et rentnik kohustatud on metsawalitsusele tarwisminew hulk lauamaterjaale 10% odawama hinnaga lohtama, kui erasisutele.

13. mail 1922. a. Nr. 14145/38.

Ringkirjaga 9. novembrist 1921 a. nr. 5029/14 tegi Metsade Peawalitsus metsaülematele ülesandeks, pikaajalitele rendile anda kawatsetud maadele kindlad piirid panna ja nende maade wäljarentimise kawa ühes obroki raamatu tarwis kogutud andmetega Peawalitsusele saata.

Et aga paljudel metsaülematel minewal aastal maamõõdu riistad puudusid, siis ei saadud paljudel juhtumistel seda eeskirja täita, mille tõttu ka Peawalitsusel nüüd wõimalus puudub maade wäljarentimist ühtlase kawa järele korraldada.

Kuid et maade wäljarentimine siiski kindlates piirides sünniks, teatab Peawalitsus, et metsamaade hulka kuuluwate ja põllumajanduslikelt kasutatawate maade wäljarentimisel tuleb järgmist silmas pidada:

1) Metsaülemate poolt wäljarenditawate maade algrendi hinnad (wõistluspakkumistel, näituseks, see hind, millest pakkumine algab) peawad tingimata Maakorralduse Peawalitsuse poolt wäljarenditawate maade rendihindadega kokkõlas olema, milleks metsaülematel koha peal ringkonna walitsejatelt tarwilisi teateid tuleb nõuda. Siin juures ei saa tähendamata jätta, et minewal aastal seda tehtud ei olnud, mille tagajärjel metsamaade rendi alghind mõnel juhusel liig kõrge oli, mis maa rentijate seas tõstis nurinat tekitas. Et tänawuaasta seelugu-

jed nähtused enam ei forduks, palutakse rendi hinnad tingimata ühtlustada.

2) Need põllumajanduslikud maad, mis obrofi tükkide nimekirja üleswõetud, kindlate piiridega warustatud ja millede maa-juurus kindlaks tehtud, tulewad wõistluspakkumise teel rendile anda. Juhusel aga, kui ette näha võimalik, et maa-ala mõneks eriotstarbeks tarwis läheb, võib ka lühemat kasutamise aega määrata.

3) Väljarenditawad maad, mis 1914 a. saadik ühe ja sellejama isiku käes kasutata on olnud, neile samadele isikutele funni 6. aasta peale kindla hinna eest rendile edasi jätta.

4) Punkt. 2. näidatud maade väljarendimisel tuleb eesõigus anda nende maade praegustele pidajatele.

5) Obrofi tügid, millede piirid kindlaks tegmata, wõistluspakkumisel rendile anda üheks aastaks.

6) Endiste riigimetsawahi ialude ääremaad, millede küsimus lõpult otsustamata, nende praeguste pidajate kätte veel üheks aastaks rendile jätta.

7) Metsa piirkonnas asuwad üksikud heinamaa tügid ühe aasta peale välja rentida awalikul pakkumisel üksikute tünnude, postiwahede ehk wakamaade wiisi, nii nagu koha peal waremaid kombeks on olnud.

8) Maade väljarendimisest käidawates kohtades kuulutused välja panna vähemalt nädal aega enne pakkumist.

9) Wõistluspakkumisest lubada osawõtta neid maata inimesi ehk wäikemaa- pidajaid, kes sellekohased wallawalitsuse tunnistused ettenäitawad.

10) Pakkumise aluseks võtta aasta rent markades ja enam pakutud rent (maade kohta, mis rohkem kui aasta peale renditakse) ümberarwata ruffi kilogrammidesse, rendilepingusse kandmiseks.

11) Wõistluspakkumist toimetada wallawalitsuse ja politsei esitajate juuresolekul.

12) Tempelmaks kasutakse iga aasta kindlaksmääratud rendi summa poalt.

Metsade Peawalitsuse ülema päewakäsud.

28. märtsil 1922. a. — nr. 15.

Peawa metskonna metsaülema kanijelel asjaajaja kohuste täitja Martin Piweri kinnitan sama metsk. metsaülema kantslele asjaajajaks 1. märtsist 1922. a. arwates.

Wiljandi maakonna metsaülema kantslele ametniku Eitza Jõgi wabastan ametist 12. märtsist 1922. a. arwates.

30. märtsil 1922. a. — nr. 16.

Põllutöministri korraldusel wabastan Rambja metskonna II järgu metsaülema Jaan Tattar'i metsaülema kohuste täitmisest, määrates teda sama metskonna II järgu abimetsaülemaks 4. jaanuarist 1922. a. arwates.

8. aprillil 1922. a. — nr. 18.

Metsade Peawalitsuse ülema abi kohuste täitjat Friedrich Kangro't, kes 21. märtsil s. a. surma puhul Peawalitsuse ametnikkude hulgast lahkus, kustutada ametnikkude nimekirjast arwates 22. märtsist 1922. a.

Põllutöministri käsu põhjal 6. aprillist 1922. a. nr. 39, § 2 määrati Metsade Peawalitsuse metsatööstuse osakonna juhataja Jaan Rosen'i sama Peawalitsuse ülema abiks 1. aprillist 1922. a. arwates.

Põllutöministri käsu põhjal 6. aprillist 1922. a. nr. 39, § 3 määrati Metsade Peawalitsuse metsakorralduse osakonna wanema taksaatori kohuste täitja Peter Saks'a sama Peawalitsuse metsatööstuse osakonna juhataja kohuste täitjaks 1. aprillist 1922. a. arwates.

Põllutöministri käsu põhjal 6. aprillist 1922. a. nr. 39, § 4 kinnitati Harju maakonna metsaülema abi kohuste täitja Artur Heinrichson'i sama maalonna metsaülema abiks 1. märtsist 1922. a. arwates.

Põllutöministri käsu põhjal 6. aprillist 1922. a. nr. 39, § 5 määrati kod. Albert Miik'i Rambja metskonna II järgu metsaülemaks 6. jaan. 1922. a. arwates.

20. aprillil 1922. a. — nr. 19.

Märjamaa metskonna metsaülema kantslele asjaajaja kohuste täitja Hans Palu-

taja finnitam sama metskonna metsaülema kantselei asjaajajaks 1. aprillist 1922. a. arwates.

Karula metskonna metiaülema kantselei asjaajaja Oswald Eiram'i wabastan ametist tema palwe peale 15. aprillist 1922. a. arwates.

Nimla metskonna II järgu abimetsaülema Johannes Varetei wabastan ametist tema palwe peale 1. maist 1922. a. arwates.

Kod. Oskar Madisson'i määrän Kambja metskonna metsaülema kantselei asjaajaja kohuste täitjaks 28. jaanuarist 1922. a. arwates.

Purdi metskonna metsaülema kantselei asjaajaja kohuste täitja Jakob Ringensfeldt'i finnitam sama metskonna metsaülema kantselei asjaajajaks 1. aprillist 1922. a. arwates.

28. aprillil 1922 a. — nr. 20.

Metsade Peawalitfufe metsatorralduse osakonna noorema maamõõtja k. t. Eugen Zimmermann'i nimetan sama osakonna nooremaks takfaatoriks 1. maist 1922 a. arwates.

Kod. Wasfili Süld'i määrän Metsade Peawalitfufe Metsatorralduse osakonna nooremaks maamõõtjaks 18. aprillist 1922 a. arwates.

Walga maakonna metsaülema kutsar-käskjala Aleksei Sinewitsch'i wabastan teenistusest 1. maist 1922 a. arwates.

Matskivi metskonna abimetsaülema Eduard Tinno määrän sama metskonna ajutiseks metsaülema kohuste täitjaks metsaülema Rudolf Berg'i surma tagajärjel 12. aprillist 1922 a. arwates.

29. aprillil 1922 a. — nr. 21.

Põllutööministri käsu põhjal 22. aprillist 1922 a. nr. 40:

1) Wabastan Harju maakonna metsaülema August Undritz'i Safu metskonna metsaülema kohuste täitmiseft 1. maist 1922 a. arwates.

2) Määrän Tartu maakonna metsaülema abi Aleksander Willmann'i Ahja metskonna II. järgu metsaülemaks 1. märtsist j. a. arwates.

3) Määrän kod. Feinsfeldt'i Tartu maakonna metsaülema abiks 1. märtsist 1922 a. arwates.

4) Määrän Safu I. järgu abimetsaülema Aleksander Hendrikson'i sama metskonna II. järgu metsaülemaks 1. maist 1922 a. arwates.

5) Wabastan ametist Ahja metskonna metsaülema k. t. Artur Stakelberg'i 16. märtsist 1922 a. arwates.

Põllutööministri käsu põhjal 24. aprillist 1922 a. nr. 42 luban Metsade Peawalitfufe metsaasjanduse osakonna juhataja Albert Nege üheks kuuks puhkusele wäljamaale 1. maist 1922 a. arwates.

Kirjakast.

P. S. „Rõdumaa nõelussid“ ootab järke.

S. S.-d. Mis kõlbab, lähed lehte, tut ruumi jatkub. Tingimised teate.

A. P.-st. Ilmub järtjärgult, nii kuidas ruum lubab.

E. T.-el. Saatte „Mete kodumaa ilu-puud“ kunni lõpuni. Rõik saadetused tulewad saata lõpetatult, mitte poolikult.

Rõngaija. Teie saadetud tööst paistab wälja, et ta tõesti teie warjunime wääri-line on. Et ilmu.

Elu ise. Teie kirjatatõõb läbilugeedes tulime otsusele, et teil soowitawam on kodus wõibida.

Pajupuu. On näha, et teie metsateenijate elu-oluga weel sugugi tuttam ei ole, muidu ei tahaks teie ühe seljast kahte nahka foorida.

Wäljaandja: Eesti metsateenijate kutseliühisus.

Wastutaw toimetaja: **Chr. Seilop.**

Tegew toimetaja: **A. Nege.**

Eesti metsaametnikud!

Edendage tarvitajate ja põlluharijate ühistegewust kui ainsamat abinõu, mis tagasi annab töötawatele rahwakihtidele nende töö tagajärjed.

Olge eesrinnas tarvitajate-ühisuste asutamisel, seal, kus neid weel ei ole.

Nõu ja juhatust ühisuste asutamises annab igal ajal

Eesti Tarvitajate Keskühisus

Tallinn, Wiruwärawa puiestee 15.

O. E. HERODES ja P. M. PRICK

Ehitusmaterjaalide ja kütteainete ladu TALLINNAS,
:: Wiljandi tän. 9, kõnetraat 863. ::

Ostab igal ajal:

Metsa ja igasugust metsa- ja ehitusmaterjaali.

Müüb ladust:

Palka, talasid, okas- ja lehtpuu laudu, telliskiwa, tulekindlaid
kiwa (Schamott), lupja, tsementi, tsement kaewu- ja weetorusid,
:: :: põletispuid ja igasugust ehitusmaterjaali. :: ::

Oma saeweski ja hõweldamise wabrik.

Igasuguseid palka wõetakse vastu laudadeks ja plankideks
lõikamiseks, kantimiseks ja hõweldamiseks. — Karniiside ja
pildiraami liistude walmistamine. Kõik tööd tehakse korra-
likult, ruttu ja ajakohaste hindadega.

A. Martinson'i

Ekspert-, Import- ja wahetalluse kontor
10, Rue de Castiglione, Paris,

Soowib ühendust Eesti fir-
madega, kes huwitatud on
oma saaduste müümises Prant-
susemaa turgudele ehk Prant-
susemaalt kaupade ostmises.

Iseäranis korraldab Eesti metsamater-
jaalide, põllu- ja karjasaaduste müü-
mist Prantsusemaal.

Pakkumised ühes kõikide tar-
wiliste teadetega, hinnad cif.
Dunkerque'is ehk cif. Rouan'is
Prantsuse frankides, mõõdud
meetri süsteemis.

Kirjawahetus Eesti, Prantsuse, Wene
ehk Saksa keeles.

P ü s s i
ja tuleriistade
paranduse
töökoda.

Er. Eichen.

Suur Karja tän. nr. 21.
Tallinnas.

A/S.
«SILVA»

**Näitusel pawiljon
nr. 35.**

**Peakontor, ladud ja kauplus
TALLINN,**

Merepulestee 17.

**Telefonid kontoris 9-29, 13-80,
kaupluses 18-09.**

Tartu jaoskond: Riia tän. 2, telef. 2-41.

Lubjawabrik Tamsalus, telef. Tapa 24.

Ommedo lauawabrik, Mustwee 18.

Telegrammide aadress:

TALLINN - SILVA.

Eesti mehaanilise puutööstuse aktsiaselts

A. M. LUTHER

TALLINNAS

walmistab:

mööbelt, wineer kartonge,
wineer kohwreid, wineer
kooliranitsaid, wineer akti-
mappe, wineer käsitromm-
leid, wineer toolipõhju,
wineer platteid, wineer
- - labidaid j. n. e. - -

Müügikoht	TALLINNAS:	Wana Posti tänav nr. 9.
„	TARTUS:	E. M. Jürgens'i juures, Wana tänav nr. 17.
„	Walgas:	P. Saretok'i juures, Moskwa tänav nr. 15.
„	Petseris:	E. Nassar'i juures Kaubareas.
„	Wiljandis:	R. Eitelberg'i juures.
„	Wõrus:	J. Kiesler'i juures, Jüri tän. nr. 12-b.
„	Rakweres:	Roman Jürgens'i juures.
„	Pärnus:	J. D. Ammende juures.